

Niet alleen Hongarije en Polen hebben vuile handen
Laura Kövesi hoofdaanklager EU
Buitenland 14-15

Chaos bij FVD

- Wie neemt de zetel van Hiddema over? **pagina 2**
- Partij blijft in verdwazing achter **pagina 6**
- Profiel van Thierry Baudet **pagina 7**
- Opinie: dit is goed nieuws voor de VVD **pagina 18-19**

Seksboeken

Hoe je *in the mood* komt, en andere tips

Leven C10-11

Regering-Biden Met John Kerry doen VS weer mee met klimaat

Buitenland 12-13

Voetbal FIFA wil langer verlof voor zwangere spelers

Sport E11

WIERINGERMEERPOLDER

Microsoft te snel met bouw datacenter

Zonder de benodigde vergunningen is het Amerikaanse techbedrijf begonnen met de bouw van een datacenter in Nederland.

Door onze redacteurs **Carola Houtekamer** en **Merijn Rengers**

MIDDENMEER. Het Amerikaanse techbedrijf Microsoft is begonnen met de nieuwbouw van een groot datacenter in de kop van Noord-Holland zonder dat de benodigde vergunningen in orde zijn. De gemeenteraad van Hollands Kroon, waar het datacenter komt, is hierover sterk verdeeld.

Kritische raadsleden vinden dat het college zich moet bezinnen op de komst van nog meer datacenters naar de Wieringermeerpolder, vanwege het grote beslag op schaarse grond en groene energie. Maar volgens het gemeentebestuur zijn de nieuwe datacenters niet meer dan projecten waarmee de raad al heeft ingestemd.

Raadsleden voelen zich overvallen door een recent verstrekte lijst van de 'lopende initiatieven', die het college wil accommoderen. Het gaat om vijf nieuwe, grote datacenters, aan beide zijden van snelweg A7. Daarmee verviervoudigt het aantal met datacenters bebouwde hectares. In de polder staan nu twee exemplaren, van Microsoft en Google.

Landelijke consequenties

De bouw van een tweede datacenter van Microsoft is inmiddels van start gegaan zonder dat de benodigde omgevingsvergunning is afgegeven. De gemeente is voornemens die op korte termijn te verstrekken. Maar daarmee wijkt Hollands Kroon af van de gang van zaken elders in Nederland, blijkt uit onderzoek door NRC. Daar worden de vergunningen voor zware industriële complexen zoals datacenters afgegeven door de provincie.

De vraag welke overheid als 'bevoegd gezag' over de datacenters mag beslissen komt van landbouworganisatie LTO. Volgens LTO onderschat de gemeente de verregaande, landelijke consequenties

van nieuwe datacenters. Die souperen alle lokaal opgewekte groene stroom op en ze drijven de prijs van landbouwgrond op, aldus de boerenorganisatie.

Ook heeft de gemeente volgens LTO een te grote broek aangetrokken in de vergunningverlening. De kwestie is wie er gaat over de zware noodaggregaten bij het Microsoft-datacenter. Volgens LTO is dat de provincie. Een woordvoerder namens het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat onderschrijft deze lezing.

Hollands Kroon zegt dat de gemeente zelf beslist over datacenters op haar grondgebied, omdat de „noodstroomaggregaten alleen in een noodscenario in werking treden en het Nederlandse energienet zeer betrouwbaar is“. Microsoft zegt dat de gemeente „altijd het bevoegd gezag is geweest“ voor de vergunningen. Mocht LTO gelijk krijgen, dan moet het vergunningstraject opnieuw worden doorlopen, wat grote vertraging kan opleveren.

Bestemming restwarmte

NRC berichtte in juni over het gemak waarmee plattelandsgemeenten datacenters naar Nederland lokten, zonder zich te bekommeren om de landelijke consequenties. Daarop ontstond in Hollands Kroon lokale politiek beroering. Twee kritische gemeenteraadsleden hebben zich recent afgesplitst van coalitiepartijen VVD en de Senioren Hollands Kroon en gaan als eenmansfracties verder. Lars Ruiter (eerst VVD, nu Groep Ruiter): „Het is net alsof niet de gemeenteraad over de toekomst van dit gebied gaat, maar Microsoft.“

Hij heeft onder meer kritiek op het feit dat Microsoft geen bestemming kan vinden voor de overtollige warmte van de centers. Het techbedrijf zegt „geen economisch levensvatbare of duurzame manier te hebben gevonden voor hergebruik van de restwarmte“.

➔ **Nieuwe datacenters** pagina 10-11

10°C Overdag is het droog, in de avond lichte regen aan de noordwestkust.

Inhoud
Opinie 17-19 | Wetenschap 16 | Film C4-9 | Colofon C15 | Economie E1-9 | Familieberichten E4-5 | Sport E10-11

Bezorginformatie
nrc.nl/service of 088 572 0572
ma t/m vr 8.00-19.45 uur, za 9.00-13.00 uur

Lees nrc.next ook online
Zo geregeld
Ga naar nrc.nl/activeer

Barcode with ISSN 1875-3169 and issue number 185.

DUURZAME ENERGIE

Nieuwe datacenters? Het papierwerk komt later wel

Het verzet tegen datacenters die massaal Nederlandse groene stroom opkopen, neemt toe. „Alsof Microsoft over dit gebied gaat.”

Door onze redacteurs
Carola Houtekamer en
Merijn Rengers

MIDDENMEER. Toen raadslid Lars Ruiter medio november in zijn kleine grijze Hyundai over de A7 ter hoogte van Medemblik reed, zag hij ineens de graafmachines. Werd daar aan de westkant van de snelweg ook al een datacenter gebouwd, zonder dat de vergunning was afgegeven? En dat weiland ernaast, waar een fors parkeerterrein was geasfalteerd? Daarvoor was het bestemmingsplan nog niet gewijzigd door de gemeenteraad, wist hij. Dat was landbouwgrond. Zijn opa teelde op die akkers aardappelen - hij had zelf als jongetje bij hem op de trekker gezeten.

Nieuwsgierig nam Ruiter de afslag. Ver kwam hij niet. Bij het hek kreeg hij van een stel Britse bouwvakkers te horen dat hij er niets te zoeken had. „Maar toen ik zei: *I'm a councilor of the municipality* ontvingen ze me toch in de bouwkeet. Het was allemaal voor Microsoft, vertelden ze.”

De energieke Ruiter, met 24 jaar het

een-na-jongste raadslid van de Noord-Hollandse gemeente Hollands Kroon, zat tot voor kort voor de VVD in de gemeenteraad. Hij is kritisch over de komst van nog meer *hyperscales* - grootschalige datacenters - naar de Noord-Hollandse gemeente. Er staan er al twee: van Google en Microsoft. Die laatste neemt in z'n eenjete de helft van de stroom van het onlangs geopende Prinses Ariane Windpark in de Wieringermeerpolder af - het grootste van Nederland. En dat is nog maar het begin.

Als het aan het college ligt, komen daar vijf reusachtige complexen bij. De oppervlakte van de datacenters in de polder groeit de komende jaren van 60 naar 230 hectare, staat in een recente memo van het college. Een verviervoudiging - de recente stroom aan protesten uit de polder ten spijt.

Toen Ruiter de voorzichtige vraag opwierp of dat wel zo'n goed idee was, werd hij prompt uit zijn fractie gezet. „Zó veel datacenters erbij, daar hebben we het in de raad nooit over gehad. En ze zijn al aan het bouwen!”

Veel verzet was er niet toen NRC

“
Het is hier net
Wit-Rusland

Jeff Leever raadslid Hollands Kroon

voor de zomer publiceerde over de datacenters van Google en Microsoft die de groene stroom uit de Wieringermeerpolder opkochten. Maar een paar maanden later is dat, mede dankzij een uitzending van het tv-programma *Zondag met Lubach*, helemaal anders.

Petitie

Vrijwel dagelijks verschijnen er kritische publicaties in het *Noordhollands Dagblad*, en in de lokale media *Hollands Kroon Actueel* en *de Meerpeen*. Landbouworganisatie LTO voert actie campagne tegen nieuwe datacenters, die de grondprijzen opstuwten. Een petitie tegen meer hyperscales („die ten koste gaan van woon-, werk- en leefgenot”) is inmiddels bijna tweeduizend keer ondertekend. Er is een werkgroep 'Red de Wieringermeer' en een werkgroep 'Data non grata'.

Ook landelijk staan de datacenters in de belangstelling, vanwege hun beroep op de schaarse ruimte en groene stroom. Dit tot ongenoegen van de verantwoordelijke minister Eric Wiebes (Economische Zaken en Klimaat, VVD), die ruimtelijke ordening en duurzame energie een taak van lagere overheden vindt. „Ik plan geen datacenters, daar gaat de regio over,” zei Wiebes tegen televisieprogramma *De Hofbar* van PowNed.

„Tot een paar maanden geleden werd ik uitgelachen als ik in de Kamer over datacenters begon”, vertelt Tweede Kamerlid Sandra Beckerman (SP). „Wiebes kwam niet verder dan de opmerking dat ik ook vaak op 'mijn elektronische media' zat. Terwijl ik echt wel weet waarover ik praat. Ik heb als Statenlid in Groningen gezien hoe geheimzinnig er werd gedaan over de komst van een enorm Google-datacenter naar Eemshaven. En hoe ingrijpend dat was voor boeren, voor de energievraag en de lokale politiek.”

Intussen is de sfeer in Den Haag omgeslagen. Half oktober, vlak na de uitzending van *Zondag met Lubach*, nam de Tweede Kamer opeens een motie aan van Beckerman en Agnes Mulder (CDA), waarin een onderzoek werd gelast naar het stroomgebruik van bestaande en nieuw geplande datacenters.

Zo'n landelijk overzicht bestaat nu

niet, ondanks het enorme elektriciteitsgebruik van de Amerikaanse internetgiganten die hier hun cloud-diensten en sites laten draaien. Over tien jaar zullen die alleen al in de Wieringermeerpolder naar verwachting 3,5 terawattuur per jaar verbruiken, bijna 3 procent van het huidige verbruik van heel Nederland, berekende onderzoeksbureau CE Delft. En in de Flevopolder wil een geheime ontwikkelaar een hyperscale bouwen die bijna 1,4 terawattuur elektriciteit gaat gebruiken, net zo veel als ruim tachtig grote windmolens produceren.

In een memo van Zeewolde, de verantwoordelijke gemeente, staat dat het logisch zou zijn als het Rijk zich zou bemoeien met het datacenter-vraagstuk, vanwege de voorliefde van multinationals voor Hollandse groene stroom. „Nederland is een goede vestigingsplaats voor buitenlandse investeerders door het grote aanbod van duurzame groene energie”, noteert de gemeente, die ook wel weet dat die ergens opgewekt moet worden. Maar: „Dit item hoort thuis in de landelijke discussie over gebruik van groene stroom door buitenlandse investeerders en niet specifiek op dit project.”

Zo staat het op papier. De praktijk is dat het college in Zeewolde hard bezig is om zelf alle benodigde vergunningen te regelen, net als in Hollands Kroon.

Bezinning

Moet de Wieringermeerpolder *datacenter city* worden, of is bezinning op zijn plek nu de bevolking zo tegen is, vroeg (toen nog) VVD-raadslid Lars Ruiter zich hardop af in een ingezonden stuk dat op 3 oktober verscheen bij het *Noordhollands Dagblad*. Geen uitzinnige vraag, vond-ie zelf.

Maar het artikel viel helemaal verkeerd bij zijn partijgenoten. Meteen werd hij op het matje geroepen bij de fractievoorzitter en bij wethouder Theo Meskers - die ooit zelf naar het hoofdkantoor van Microsoft in Seattle was gevlogen om het eerste datacenter te lokken. „Ik had het merk VVD verpest. Ik moest mijn stuk in de krant intrekken, anders werd ik uit de fractie gezet.”

Dat weigerde hij, en nu gaat hij verder als Groep Ruiter. „Best jammer, ik

Advertentie

nrcwijn Bestel nu op
nrcwebwinkel.nl/najaar

Najaarsopruiming

De lekkerste wijnen met stevige kortingen en magnum cadeau!

Profiteer nu van lage prijzen en ontvang een magnum cadeau bij bestelling van 18 flessen of meer. Wij selecteerde voor u een aantal heerlijke wijnen. Al vanaf zes flessen gratis thuisbezorgd en vanaf 18 flessen een heerlijke magnum cadeau! Nu te bestellen via nrcwebwinkel.nl/najaar.

*Geen 18, geen alcohol

*minimale afname: doos/kist van 6 flessen, geldig t/m 26 november 2020, zolang de voorraad strekt en onder voorbehoud van eventuele druk- en zetfouten. **Uw voordeel en/of cadeau wordt automatisch toegevoegd aan het winkelmandje.

Deze wijn wordt gratis thuisbezorgd.
Telefonisch bestellen 088-5720572

nrcwebwinkel

Reactie gemeente

'Datacenter past in huidige bestemmingsplan'

De gemeente Hollands Kroon laat weten dat ze op de hoogte is van het feit dat Microsoft is begonnen met bouwactiviteiten aan de westzijde van de A7 terwijl de vergunningprocedure nog loopt. „Een datacenter past binnen het huidige bestemmingsplan.” Voor de keet en het parkeerterrein op de

landbouwgrond er-naast is volgens de gemeente geen vergunning nodig.

Op de vraag of de vergunning bij de gemeente aangevraagd had moeten worden, laat Microsoft weten dat het zich voegt naar alle geldende wetgeving. „In Nederland worden datacenters

niet als IPCC-installaties aangemerkt en daarom is de gemeente het bevoegd gezag.”

VVD-fractievoorzitter Erik Annaert zegt dat Lars Ruiter en de fractie „gezamenlijk hebben geconcludeerd dat verdere samenwerking niet meer op vooruit was. Er is geen sprake van uitzetting.”

FOTO OLIVIER MIDDENDORP

En datacenter in de Wieringermeerpolder is in aanbouw. De vergunningen voor datacenters zijn niet altijd geregeld als de bouw aanvangt.

had net de kadertraining van de VVD gedaan. Echt leuk was dat."

Ook Jeff Leeveer, raadslid voor coalitiepartij Senioren Hollands Kroon, is net uit zijn fractie gestapt. Hij diende samen met een mederaadslid kritische vragen in over datacenters en werd net als Ruiter direct teruggefloten door zijn wethouder. „Het lijkt hier wel Wit-Rusland”, moppert hij aan de telefoon. „Als raadslid moet ik gewoon het college kunnen controleren. De trias politica staat hier ter discussie.” Leeveer snapt de hang naar vergaande industrialisatie van de polder niet van de verantwoordelijk wethouders Meskers en Theo Groot (CDA). „Het is zo lelijk, dit is landschapsverminking.”

'Lopende initiatieven'

Splijtzwaam in de lokale politiek is een zinnetje dat de gemeenteraad over het hoofd zag, toen zij in april hard botste met het college over de uitbreidingsplannen voor datacenters. Er was zo veel protest van boeren en inwoners, dat het college toen haar plan introk om projectontwikkelaar Agriport toe te staan 750 hectare landbouwgrond uit te geven als potentiële locatie voor kassen en datacenters.

„Het college wil recht doen aan de geluiden uit de omgeving”, schreef wethouder Groot erover aan de raad, om daar aan toe te voegen dat hij wel „ruimte wilde geven aan een aantal lopende initiatieven”.

Vijf maanden later stuurde Groot een lijstje naar de raad met daarin die 'lopende initiatieven'. Daarop staan project 'Luna' van een onbekend bedrijf, 'Cyrus One', van de gelijknamige uitbater van datacenters, een tweede hyperscale van Google, het tweede datacenter van Microsoft aan de nog onbebouwde kant van de A7 en een gloednieuw initiatief vlak daarnaast, op

een stuk landbouwgrond dat 'B1' heet. In totaal gaat het om zo'n 170 hectare nieuwe datacenters, een verviervoudiging van het huidige oppervlak.

Al is er nog geen vergunning, Microsoft mag van Hollands Kroon alvast zijn tweede centrum gaan bouwen. Hoogstens zijn de geplande schoorstenen te hoog, laat de gemeente weten na vragen van NRC. Ook 'B1', de vijftig hectare ernaast, is klaar voor bebouwing. De boer is in 2018 uitgekocht door projectontwikkelaar Agriport, die de percelen voor de datacenters regelt. De boerderij staat te wachten op sloop, de schuur heeft al geen dak meer.

Het college wil graag, maar de 29-koppige raad is diep verdeeld. Zonder Leeveer en Ruiter is er nog een meerderheid van één stem vóór meer datacenters. Binnen de seniorenpartij rommelt het.

Noodaggregaten

En zo hangt het dus op een paar raadsleden in de kop van Noord-Holland. Zij beslissen over de datacenters, die door hun energiebehoefte decennialang implicaties

zullen hebben voor de stroomvoorziening en de energietransitie in heel Nederland.

Eigenlijk gek dat de gemeente over dit soort bakbeesten gaat, dacht ook aardappelboer Henk Geerligts, vicevoorzitter van de lokale afdeling van brancheorganisatie LTO. Geerligts teelt pootgoed op zijn akkers bij Anna Paulowna, vlak buiten de Wieringermeerpolder en ziet met lede ogen aan hoe de grondprijzen stijgen door de expansie van Agriport en de komst van datacenters. Aan zijn eettafel kijkt hij naar de akkers met windmolens erachter. „Dit is de meest vruchtbare grond van Nederland. Hier kun je nog rendabel boeren.”

Geerligts boog zich in opdracht van LTO over de vraag of de gemeente wel het bevoegd gezag is als het gaat over datacenters. Nee, stelde hij vast na het nodige zoekwerk en het inwinnen van juridisch advies. Volgens hem gaat de provincie over milieuvergunningen voor zware industriële complexen.

De verwarring draait om de status van de noodaggregaten - grote dieselinstallaties die zorgen dat de servers bij stroomuitval blijven draaien. Die aggregaten zijn zo zwaar, dat het datacenter volgens LTO een 'IPPC-installatie' is, waarvoor de provincie verantwoordelijk is. Geerligts diende een zienswijze in.

Hollands Kroon, die eerder zelf de vergunningen aan Microsoft en Google verstrekte, vindt zichzelf het bevoegd gezag. Een datacenter is geen 'IPPC-installatie', zegt de gemeente desgevraagd, omdat de noodaggregaten nooit aan staan en het Nederlandse stroomnet heel betrouwbaar is. Dat ontken een woordvoerder van het ministerie van Infrastructuur en Milieu weer. Noodaggregaten tellen wel mee. „Ik heb het nog nagevraagd bij onze jurist. Dat ze nooit aan staan, maakt niet uit.” Bij de

komst van de hyperscales in de Femshaven en in Zeewolde zijn de provincies wel betrokken.

Als Geerligts gelijk heeft - zoals bronnen op het gemeentehuis in Hollands Kroon vrezen - dan moet het papierwerk voor het datacenter waar Microsoft alvast aan begonnen is, opnieuw, dit keer bij het provinciehuis in Haarlem. Dat kan grote vertraging veroorzaken.

'Belt u maar naar Londen'

Daar wacht Microsoft niet op. Kort na zijn eerste bezoek staat Lars Ruiter weer bij de bouwplaats, nu met twee verslaggevers van NRC. Twee potige Britse bouwvakkers van aannemer Mace bewaken in gele hesjes het terrein.

Pal tussen twee bouwpercelen ligt een stuk weg dat nog toegankelijk is voor publiek. Vanaf daar is de enorme bouwkeet goed te zien, net als het gloednieuwe parkeerterrein op perceel B1. Er is een informatiebord waarop notities zijn gemaakt en A4'tjes in plastic vakjes zijn gestopt. „Dit is een bouwplaats, u heeft hier geen toegang”, zegt een van de Britten als de verslaggevers het bord willen bekijken. „Belt u maar naar het hoofdkantoor in Londen.”

Lars Ruiter loopt verder, door de blubber. „Die keet en die parkeerplaats staan op landbouwgrond. Ze zijn gewoon begonnen. Buizen de grond in, asfalteren - alsof niet de gemeenteraad over de toekomst van dit gebied gaat, maar Microsoft”, zegt hij. Hij pauzeert bij een stapel rode mantelbuizen. „Kijk, de hulzen voor kabels zitten er al in. Zodra die in de grond zitten, is het een gelopen koers.”

Op de terugweg zijn de Britse bewakers weg. Ze hebben voorzorgsmaatregelen genomen, zo blijkt. Het notitiebord is ineens leeggeveegd, de A4'tjes zijn verdwenen.

Ik plan geen datacenters, daar gaat de regio over

Minister Wiebes bij PowNed